

Sygn. akt III AUa 1531/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SA Daria Stanek SA Grażyna Czyżak (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Kowalewska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2017 r. w Gdańsku

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji I. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt VII U 438/16

oddala apelację.

SSA Grażyna Czyżak SSA Lucyna Ramlo SSA Daria Stanek

Sygn. akt III AUa 1531/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej I. K. prawa do przeliczenia emerytury za okres od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2014 r., ponieważ ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego w myśl nowych zasad dnia 18 września 2014 r., a zatem nie może nabyć prawa do emerytury kapitałowej wcześniej niż 1 września 2014 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Jednocześnie Zakład poinformował, iż we wniosku o emeryturę z dnia 10 września 2012 r. ubezpieczona wносиła o przyznanie emerytury ustawowej w zw. z osiągnięciem 60 lat i przepracowania 30 miesięcy na emeryturze i decyzją z dnia 18 września 2012 r. wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona I. K., wnosząc o jej zmianę i o przyznanie emerytury kapitałowej z okres od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2014 r. czyli od pierwszego wniosku o emeryturę ustawową w powszechnym wieku.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do świadczenia, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

I. K. urodziła się w dniu (...).

Decyzją z dnia 19 stycznia 1994 r. ubezpieczonej zostało przyznane prawo do świadczenia rentowego od 1 września 1993 r.

Dnia 25 maja 2000 r. ubezpieczona, w związku z osiągnięciem w dniu (...) wieku 55 lat złożyła w organie rentowym wniosek o zmianę przysługującego jej świadczenia rentowego na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym.

Decyzją z dnia 31 stycznia 2000 r. na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwany organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...).

Ubezpieczona pobierała należne jej świadczenie emerytalne oraz kontynuowała wykonywanie pracy zarobkowej.

W dniu 17 stycznia 2011r. ubezpieczona zwróciła się do pozwanego organu rentowego z wnioskiem o przyznanie emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Mocą decyzji z dnia 28 stycznia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie przepisu art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia 01 stycznia 2011 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie pozwany informacyjnie nadmienił, że wypłata emerytury ustawowej podlega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez skarżącą.

W piśmie z dnia 14 lutego 2011 r. skierowanym do organu rentowego ubezpieczona wniosła o „wycofanie” wniosku z dnia 17 stycznia 2011r. w sprawie przyznania emerytury w powszechnym wieku emerytalnym.

W dniu 10 września 2012 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie emerytury powszechnej w związku z osiągnięciem wieku 60 lat.

Decyzją z dnia 18 września 2012 r. na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia 01 września 2012 r. tj. od miesiąca w którym złożono wniosek o to świadczenie. Jednocześnie wstrzymana została wypłata emerytury przyznanej ubezpieczonej na podstawie art. 29 ustawy.

W piśmie z dnia 18 września 2014 r. skarżącą zwróciła się do organu rentowego z prośbą o ponowne ustalenie wysokości świadczenia według zasad określonych w art.55 w związku z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu 10 października 2014r. ubezpieczona w odpowiedzi na wezwanie organu rentowego złożyła ponownie wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, wypełniając przesłany przez organ rentowy formularz.

Decyzją z dnia 27 października 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej I. K. przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 55 w o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.), wskazując, iż ubezpieczona pobiera emeryturę przyznaną na podstawie dotychczasowych zasad.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 27 października i przyznał I. K. prawo do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych począwszy od dnia 1 września 2014r., zaś wniosek ubezpieczonej o wyrównanie wysokości emerytury wypłaconej jej w okresie od 01 września 2012r. do 31 sierpnia 2014r. przekazał do rozpoznania zgodnie z właściwością rzeczową Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.. Na skutek wniesionej przez ZUS apelacji, wyrokiem z dnia 18 listopada 2015 r. sygn. akt III AUa 960/15 Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację.

Decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 listopada 2015 r. sygn. akt III AUa 960/15 przyznał I. K. zaliczkę na poczet emerytury od dnia 1 września 2014 r., to jest od daty określonej w wyroku sądu, decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. odmówił też ubezpieczonej prawa do emerytury za okres od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2014 r. ponieważ ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego w myśl nowych zasad dnia 18 września 2014 r., a zatem nie może nabyć prawa do emerytury wcześniej niż 1 września 2014 r. tj. od miesiąca złożenia wniosku. Jednocześnie Zakład poinformował, iż we wniosku o emeryturę z dnia 10 września 2012 r. ubezpieczona wносиła o przyznanie emerytury ustawowej w zw. z osiągnięciem 60 lat i przepracowania 30 miesięcy na emeryturze i decyzją z dnia 18 września 2009 r. wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych, których wiarygodność nie była kwestionowana w trakcie postępowania przez żadną ze stron, zatem również Sąd uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z treścią przepisu art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego określają przepisy art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3 (ust. 1a). Ustęp 3 tegoż artykułu stanowi z kolei, że wnioski w sprawie przyznania świadczeń zgłasza się w organie rentowym bezpośrednio lub za pośrednictwem płatnika składek, z uwzględnieniem art. 182. Do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego (ust. 5).

Zgodnie z art. 129 ust. 1 cytowanej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2, który stanowi, że w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.

Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 100 ust. 1 cytowanej ustawy prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, z zastrzeżeniem ust. 2, który stanowi, że jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności

do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia.

Sąd I instancji w całości podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 10 października 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt III AUa 171/13, zgodnie z którym „ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty (spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Czym innym jest bowiem data nabycia prawa do świadczenia, a czym innym data podjęcia jego wypłaty. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku, co uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń. Prawo do świadczenia może być realizowane dopiero po zgłoszeniu do właściwego organu rentowego wniosku o przyznanie prawa. Inicjatywa należy zawsze do ubezpieczonego”. Pogląd ten znalazł również odzwierciedlenie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 marca 2014 roku w sprawie o sygnaturze akt III AUa 1019/13, w którym to wyroku sąd ten stwierdził, że „reguła wynikająca z dyspozycji art. 129 ust. 1 u.e.r.f.u.s. wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku. O ile same świadczenia z ubezpieczenia rentowego nie ulegają przedawnieniu (z wnioskiem można wystąpić w każdym czasie) - to jednak przedawnieniu ulega roszczenie o wypłatę tych świadczeń w sytuacji niezgłoszenia wniosku o rentę po nabyciu prawa do tego świadczenia”.

Przenosząc z kolei powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy wskazał, iż brak jest możliwości przyznania ubezpieczonej prawa do przyznanego jej świadczenia emerytalnego od dnia 1 września 2012 r., ponieważ samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez ubezpieczoną stosownego wniosku, który to wniosek złożyła w dniu 18 września 2014 roku. Tym samym uznać należy, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 1 września 2014 roku, a jej odwołanie nie jest zasadne.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ §1 k.p.c., Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku wywiodła wnioskodawczyni, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zarzucając błędy w ustaleniach faktycznych - nie uwzględnienie faktu złożenia przez ubezpieczonego w dniu 10 września 2012 r. wniosku o przyznanie emerytury ustawowej.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, iż prawo do emerytury ustawowej zostało jej przyznane od dnia 1 września 2012 r. decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 18 września 2012 r. wydaną na wniosek powoda z dnia 10 września 2012 r. Z żadnego przepisu ustawy nie wynika, aby dla skuteczności wniosku o świadczenie lub jego przeliczenie konieczne było składanie wniosku przez ubezpieczonego na urzędowym formularzu. Do ustalenia wysokości tej emerytury ustawowej organ rentowy przyjął dotychczasową podstawę jej wymiaru, czyli obliczył według starych zasad, co pozwala domniemywać, że w zaniżonej wysokości, choć wnioskodawca spełniał wymagane warunki do przyznania emerytury kapitałowej.

Apelująca podniosła, iż ubezpieczeni spełniający warunki do zwykłej (powszechnej) emerytury i urodzeni przed 1 stycznia 1949 r. (skarżąca zalicza się do tej grupy ubezpieczonych), składający wniosek o emeryturę powszechną po dniu 31 grudnia 2008 r., mający wymagany staż pracy zawodowej oraz kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w przepisie wieku emerytalnego, mają również od 1 stycznia 2009 r. prawo do wyliczania emerytury w tzw. formule zdefiniowanej składki (emerytura kapitałowa) czyli według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55), jeżeli tak wyliczone świadczenie jest wyższe.

Ubezpieczonemu spełniającemu powyższe wymagania organ rentowy jest zobowiązany obliczyć świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53) jak i według nowych zasad (art. 26 w

związku z art. 55), a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w związku z art. 100 ust. 1 ustawy), bez względu na wniosek lub wybór ubezpieczonego.

Do organu rentowego należy obliczenie należnego świadczenia w obu możliwych wariantach w wysokości zgodnej z prawem, tj. zarówno na podstawie dotychczasowych zasad, jak i według nowych zasad, po to, aby przyznać emeryturę w wyższej z obliczonych wysokości.

W wyroku z dnia 7 listopada 2013 r. sygn. akt. II UK 143/13 Sąd Najwyższy stwierdza, że „ (...) skorzystanie z możliwości obliczenia potencjalnie wyższej emerytury na podstawie art. 55 ustawy nie wymaga od ubezpieczonego wyboru - spośród wskazanych mu przez organ rentowy możliwości - określonej metody obliczenia wysokości należnej mu emerytury, która z mocy prawa przysługuje mu w wyższej wysokości według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55) zawsze wtedy, gdy składa po 31 grudnia 2008 r. wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy, a wynik jej obliczenia według dotychczasowych zasad (na podstawie art. 27 w związku z art. 53) jest niższy od obliczonej według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy)”.

Skarżąca podkreśliła, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych w G. nigdy nie wskazał jej alternatywnej możliwości, ani nawet nie poinformował o istnieniu takiej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszej sprawy była decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmawiająca wnioskodawczyni I. K. przeliczenia jej emerytury według zasad określonych w art. 55 w związku z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ustawa emerytalna) za okres od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2014 r.

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, który Sąd Apelacyjny aprobuje, nie widząc konieczności jego ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Bezspornym w sprawie jest, iż ubezpieczona w dniu 10 września 2012 r. ułożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie emerytury powszechnej w związku z osiągnięciem wieku 60 lat. Decyzją z dnia 18 września 2012 r. na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej pozwany przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia 1 września 2012 r. tj. od miesiąca w którym złożono wniosek o to świadczenie. Jednocześnie wstrzymana została wypłata emerytury przyznanej ubezpieczonej na podstawie art. 29 ustawy. W piśmie z dnia 18 września 2014 r. skarżąca zwróciła się do organu rentowego z prośbą o ponowne ustalenie wysokości świadczenia według zasad określonych w art. 55 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej. W dniu 27 października 2014 r. ZUS wydał w tym przedmiocie decyzję odmowną, jednak Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2015 r. zmienił tę decyzję i przyznał I. K. prawo do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych począwszy od dnia 1 września 2014r., zaś wniosek ubezpieczonej o wyrównanie wysokości emerytury wypłaconej jej w okresie od 1 września 2012r. do 31 sierpnia 2014r. przekazał do rozpoznania zgodnie z właściwością rzeczową Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.. Wyrok ten uprawomocnił się.

Zgodnie z powszechnym stanowiskiem judykatury, ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 grudnia 2016 r., III AUa 974/16, Lex nr 2191590; wyrok Sądu Najwyższego z 10 lipca 2013 r., II UK 424/12, LEX nr 1341674; wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2013 r., II UK 23/13, Lex nr 1474928).

Sąd Apelacyjny stoi także na stanowisku, iż jeżeli istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej ubezpieczonemu na podstawie art. 27 (urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r.), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r., organ rentowy jest zobowiązany obliczyć należne mu świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w zw. z art. 53), jak i według nowych zasad (art. 26 w zw. z art. 55), a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości (art. 55 w zw. z art. 100 ust. 1 ustawy).

Niemniej jednak nie oznacza to, iż ubezpieczonemu przysługuje prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej za okres sprzed złożenia wniosku o przeliczenie emerytury, jeśli wcześniejsza decyzja ustalająca wysokość emerytury według dotychczasowych zasad (art. 27 w zw. z art. 53 ustawy emerytalnej) nie została zaskarżona i uprawomocniła się. W sytuacji takiej ubezpieczonemu przysługuje prawo do przeliczenia emerytury dopiero od dnia złożenia wniosku o to przeliczenie.

Wyrażony wyżej pogląd potwierdza także przytoczony przez skarżącą wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r. (II UK 143/13, Lex nr 1526636). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy rzeczywiście wskazał, iż skorzystanie z możliwości obliczenia potencjalnie wyższej emerytury na podstawie art. 55 ustawy nie wymaga od ubezpieczonego wyboru - spośród wskazanych mu przez organ rentowy możliwości - określonej metody obliczenia wysokości należnej mu emerytury. Niemniej jednak, zauważyć należy, iż Sąd Najwyższy nie pisze nic na temat wyliczenia emerytury w tym trybie za okres sprzed dnia złożenia wniosku o przeliczenie emerytury. Z opisanego przez Sąd Najwyższy stanu faktycznego sprawy wynika zaś, iż w sprawie tej wnioskodawcy zostało przeliczone świadczenie emerytalne od dnia złożenia wniosku o przeliczenie.

W związku z powyższym, nawet jeśli organ rentowy błędnie nie ustalił wnioskodawczyni emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej w pierwszej decyzji przyznającej emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, to skoro decyzja ta uprawomocniła się, skarżącej przysługuje prawo do przeliczenia emerytury dopiero od dnia złożenia wniosku o to przeliczenie. Sąd Okręgowy trafnie zatem oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek SSA Lucyna Ramlo